

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V і XV Нацыянальных конкурсаў друкаваных СМІ «Залатая літара» ў намінацыях «Найлепшая шматтыражная газета», «Найлепшыя матэрыялы навуковай, навукова-папулярнай тэматыкі»

21 лютага 2025 года, №2 (2293)

АРЫЕНЦІР НА НАЙЛЕПШЫХ: ЯК ПРАЙШЛІ ПЕРШЫЯ «НОБЕЛЕЎСКІЯ ЛЕКЦЫІ»

Першыя «Нобелеўскія лекцыі» адбыліся 10 лютага ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Ініцыятыва ў даступнай форме распавядае пра сусветныя навуковыя дасягненні належыць Маскоўскаму фізіка-тэхнічнаму інстытуту (МФТІ, Расія), выпускнікамі якога з'яўляюцца нобелеўскія лаўрэаты па фізіцы 2010 года Андрэй Гейм і Канстанцін Навасёлаў. Лекцыі прайшлі пры падтрымцы Міністэрства адукацыі Беларусі. Арганізатарамі мерапрыемства ў Мінску выступілі БДУ і МФТІ ў рамках падпісанага ў снежні 2024 года мемарандума аб паразуменні.

Усяго былі запрошаны каля 500 студэнтаў сталічных ВНУ. Гэта прадстаўнікі БДУ, БДМУ, БДУІР і інш. З вітальным словам да спікераў і моладзі звярнуліся міністр адукацыі Беларусі Андрэй Іванец і рэктар БДУ Андрэй Кароль. Са слоў міністра, правядзенне тэматычных лекцый з'яўляецца актуальнай і значнай падзеяй.

– Сучасных студэнтаў адрознівае вялікая цікавасць да навукі. «Нобелеўскія лекцыі» дазваляць ім глыбока пазнаёміцца з фундаментальнымі даследаваннямі, гістарычнымі перадумовамі сусветных адкрыццяў, – падкрэсліў Андрэй Іванец. Ён дапоўніў, што за любымі навуковымі вынікамі стаіць скрупулёзная праца навукоўца.

У сваю чаргу, рэктар БДУ адзначыў між-дысцыплінарнасць дадзенай ініцыятывы. На думку Андрэя Кароля, «Нобелеўскія лекцыі» транслююць ключавую місію сучаснага ўніверсітэта, якая заключаецца ў базіснай трыядзе. Нароўні з навукай і выкладаннем устойлівае ўніверсітэту надае культурнае выхаванне моладзі. Размова ідзе аб фарміраванні ў студэнтаў светапогляду, павагі да традыцый і каштоўнасцей сваёй краіны і грамадства. У гэтым пытанні вельмі важнымі з'яўляюцца намаганні па аб'яднанні між-дысцыплінарных даследаванняў, навучальных праграм для таго, каб, арыентуючыся на фундаментальнасць падрыхтоўкі, мы імкнуліся да станаўлення грамадзяніна-патрыёта.

– Для студэнтаў беларускіх ВНУ гэта ўнікальная магчымасць пазнаёміцца з вядомымі навукоўцамі, даведацца пра іх прафесійныя пошукі і навуковыя вынікі, – дапоўніў Андрэй Кароль.

Распачалі сустрэчу з выступленняў, прысвечаных фізіцы. У 2024 годзе Нобелеўскую прэмію па гэтай дысцыпліне атрымалі Джон Дж. Хопфілд і Джэфры Хінтан за асноватворныя адкрыцці і вынаходствы, якія дазваляюць выкарыстоўваць машыннае навучанне са штучнымі нейроннымі сеткамі. Першую лекцыю «Спінавае шкло як мадэльная сістэма для нейронных сетак» прадставіў дацэнт кафедры тэарэтычнай фізікі імя Л. Д. Ландау МФТІ Сяргей Панокоў.

Падчас сваёй прамовы ён звярнуў увагу на патрэбу ў новых інавацыйных ідэях ва ўсіх галінах навуковых ведаў і адзначыў, што вынік любой работы шмат у

чым залежыць ад пераемнасці вопыту і згуртаванасці навукоўцаў розных краін.

– «Нобелеўскія лекцыі» – гэта выдатная магчымасць далучэння студэнтаў да сусветнай навуковай спадчыны, платформа для старту першых даследчых пошукаў, – сказаў Сяргей Панокоў.

Працягнуў лекцыі прафесар кафедры інтэлектуальных сістэм ФКПМ МФТІ Канстанцін Варанцоў. Тэмай яго даклада стала гісторыя развіцця штучнага інтэлекту. Дакладчык не раз падкрэсліваў уклад Джэфры Хінтана ў гэты працэс. Праца навукоўца стала асновай для сучасных метадаў машыннага навучання, якія выкарыстоўваюцца ў самых розных сферах: ад распрацоўкі новых матэрыялаў да распазнавання аб'ектаў.

Сваімі думкамі наконт навукова-асветніцкай сустрэчы падзялілася загадчыца кафедры дыферэнцыяльных ураўненняў і сістэмнага аналізу механікаматэматычнага факультэта Ларыса Голубева.

– Для мяне лекцыя была вельмі карыснай у першую чаргу як для выкладчыка, бо я чытаю аналагічныя курсы па машынным навучанні і нейронных сетках для нашых студэнтаў. Акрамя таго, мяне ўражае, што ў такой папулярнай форме была паказана гісторыя развіцця штучнага інтэлекту з акцэнтам на аднаго генія – Джэфры Хінтана, – ад-

Працяг на старонцы 2

Працяг. Пачатак на стар. 1

значыла Ларыса Голубева. – Было б цікава праводзіць такія мерапрыемствы і на базе факультэтаў. На маю думку, ёсць магчымасць арганізаваць больш паглыбленыя лекцыі ад вядучых спецыялістаў для вялікай колькасці студэнтаў канкрэтнага кірунку. Па словах выкладчыцы, фармат аб'яднання дзвюх адукацыйных сістэм Беларусі і Расіі вельмі цікавы ў плане абмену вопытам.

Другі блок мерапрыемства пачаўся з лекцыі «За што далі Нобелеўскую прэмію па медыцыне і фізіялогіі ў 2024 годзе?», якую прадставіў загадчык лабараторыі

вылічальных метадаў у біямедыцыне МФТІ Андрэй Дзявяткін. Летась у галіне медыцыны і фізіялогіі ўзнагароду атрымалі Віктар Эмбрас і Гэры Раўкан за адкрыццё мікраРНК і вызначэнне яе ролі ў генетыцы. Іх праца дапамагла зразумець, як клеткі выбіраюць патрэбныя інструкцыі з генетычнай інфармацыі, каб выконваць свае спецыфічныя функцыі.

Гэтая частка сустрэчы зацікавіла многіх студэнтаў другога курса біялагічнага факультэта. Марыю Бурш уразіла не толькі зацікаўленасць і прафесіяналізм лектараў, але і сама тэма выступлення.

– Гэта адкрыццё мае важнае значэнне для біятэхналогіі і медыцыны. Бялікі кантралююць і пры-

водзяць у дзеянне ўсе хімічныя рэакцыі, якія складаюць аснову жыцця на планеце. Таксама яны выконваюць функцыі гармонаў, сігнальных рэчываў, антыцел і будаўнічых блокаў розных тканак.

Заклучную лекцыю прачытаў намеснік дырэктара Цэнтра даследаванняў малекулярных механізмаў старэння і ўзроставых захворванняў МФТІ Іван Гушчын. Ён распавёў пра ўладальнікаў Нобелеўскай прэміі 2024 года па хіміі. Дэвід Бэйкер быў узнагароджаны прэміяй за распрацоўку метадаў камп'ютарнага праектавання бялкоў, што дазволіла ствараць новыя структуры з унікальнымі ўласцівасцямі. Гэта адкрыццё можа быць выкарыстана ў фармацэўтыцы і нанаматэрыялах. Дэміс Хасабіс і Джон Джампер атрымалі прэмію за распрацоўку мадэлі штучнага інтэлекту AlphaFold2, якая дазваляе прадказваць складаныя структуры бялкоў на аснове іх амінакіслотных паслядоўнасцяў. Яркія эмоцыі ад чытання атрымала і студэнтка 2 курса Юлія Жукоўская.

– Пасля лекцыі я зразумела, што для паспяховага заўтрашняга дня ўсім нам трэба больш мэтанакіравана працаваць ужо сёння. У прыватнасці, мне як будучаму біятэхналогу варта заглябіцца ў свет высокіх тэхналогій, асабліва ў сферы штучнага інтэлекту. У будучыні гэта дазволіць стаць якасным і запатрабаваным спецыялістам. Выступ Івана Гушчына прымусіў задумацца пра будучыню і Яўгена Ляховіча.

– Наведванне мерапрыемства пакінула выключна станоўчыя ўражанні. Адчуваю жаданне яшчэ больш вучыцца, імкнуцца да новых поспехаў, каб у будучыні стаць кампетэнтным і запатрабаваным у сваёй галіне, – падзяліўся хлопец. Згодна з мерапарамумам аб узаемаразуменні паміж БДУ і МФТІ, гэтыя мерапрыемствы стала адпраўным пунктам у цыкле сумесных праектаў дзвюх ВНУ. Першыя «Нобелеўскія лекцыі» ў Мінску сталі яскравым прыкладам таго, як навука можа натхняць і аб'ядноўваць людзей, што імкнуцца да ведаў і новага вопыту.

Марыя КАРКВЕЛІС

НОВЫЯ МАГЧЫМАСЦІ: «МІНСКАЯ ЗМЕНА – 2025» СТАРТАВАЛА

Новы сезон праекта «Мінская змена» адкрыты. Як адзначаюць арганізатары, яго галоўнымі мэтамі з'яўляюцца пошук і падтрымка маладых лідараў і фарміраванне кіраўніцкага кадравага рэзерву.

Свой пачатак «Мінская змена» бярэ яшчэ з 2008 года, а зараз мы бачым адноўленую версію першапачатковай задумкі. Надаць новае жыццё ініцыятыве дапамог старшыня Мінгарвыканкама Уладзімір Кухараў.

Партнёры праекта – Мінскі гарадскі выканаўчы камітэт і Акадэмія кіравання – адыгрываюць вялікую ролю ў прыцягненні моладзі да грамадскага жыцця горада. Удзельнікі – маладыя і актыўныя людзі, настроеныя зрабіць Мінск больш сучасным і камфортным, а задача арганізатараў – стварыць умовы для рэалізацыі іх ініцыятывы. Пераможцы папоўняць кадравы рэзерв Мінгарвыканкама.

Мерапрыемства накіравана на ўцягванне моладзі ў развіццё горада і краіны праз сацыяльнае праектаванне, а таксама на выяўленне лідараў меркаванняў і таленавітых кіраўнікоў. Удзельнічаць могуць усе маладыя людзі з актыўнай сацыяльнай пазіцыяй. Адзінае абмежаванне – кандыдатам павінна быць ад 15 да 31 года.

У 2025 годзе тэрмін рэалізацыі праекта падоўжаны да кастрычніка, што дазволіць удзельнікам больш старанна і глыбока прапрацаваць свае ідэі. Павелічэнне тэрміну падрыхтоўкі ініцыятывы улічвае таксама і занятасць моладзі, бо далучыцца могуць і студэнты, і людзі, якія ўжо працуюць. Акрамя часавых рамак у гэтым сезоне змяніўся і парадак набору маладых людзей: ён будзе праводзіцца ў адпаведнасці з тэрытарыяльным прынцыпам, а інфармацыя пра рэгістрацыю даступная на сайтах адміністрацый раёнаў.

Арганізатары прапануюць распрацоўваць праекты па 14 тэматычных напрамках, якія могуць быць пашыраны. Эфектыўны фармат групавой працы, які так упадабаўся ўдзельнікам «Мінскай зме-

ны», захоўваецца і сёлета. Усе праекты павінны быць накіраваны на добраўпарадкаванне Мінска, але найлепшыя ідэі могуць быць рэалізаваны і на рэспубліканскім узроўні. Чакаецца, што сёлета праект аб'яднае больш за 1000 удзельнікаў, а тэматыка ахопіць усе сферы жыцця моладзі.

«Мінская змена» даказала сваю эфектыўнасць у падрыхтоўцы кадравага рэзерву на практыцы. Многія ўдзельнікі мінулых гадоў увайшлі ў моладзевыя саветы і гарадскі Савет дэпутатаў, а таксама паспяхова будуць кар'еру. Яны імкнуцца прыцягнуць новых людзей для працягу іх ініцыятывы. У мінулым сезоне праект прыцягнуў больш за 800 заявак, і ў гэтым, па прагнозах арганізатараў, чакаецца не меншая цікавасць. Галоўнае – ініцыятывасць, цярплівасць і ўменне дабівацца пастаўленых мэт, чаго беларускай моладзі не пазычаць.

Для падачы заяўкі трэба запоўніць электронную анкету з 6 лютага па 8 сакавіка. Знайсці форму можна на сайтах адміністрацый раёнаў Мінска і Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта.

ДАБРО Ў ДЗЕЯННІ: ВАЛАНЦЁРЫ БДУ

Цэнтр валанцёрскай дзейнасці Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта прапануе студэнтам унікальныя магчымасці для самарэалізацыі, праявы ініцыятывы і ўдзелу ў сацыяльных праектах. Працуючы ў сяброўскай атмасферы, студэнты аказваюць значную дапамогу грамадству, набываюць новыя навыкі і становяцца часткай маштабных мерапрыемстваў.

Цэнтрам валанцёрскай дзейнасці БДУ кіруе ўпраўленне па выхаваўчай рабоце. Аб'яднанне стварае цёплую і прыемную атмасферу, дзе кожны чалавек можа праявіць сваю ініцыятыву і вынаходлівасць.

Валанцёры аказваюць бязвыплатную дапамогу, яны маюць магчымасць бабыцца на буйных мерапрыемствах рознага ўзроўню, ад універсітэцкага да міжнароднага. Гэта пашырае кола знаёмстваў, дае новыя навыкі і датычнасць да вялікай і дружнай каманды.

Актывісты БДУ супрацоўнічаюць больш чым з 25 сацыяльнымі ўстановамі і арганізацыямі, а таксама цесна ўзаемадзейнічаюць з рэспубліканскім валанцёрскім цэнтрам.

Кожны год валанцёры ўніверсітэта прымаюць удзел у дзясятках мерапрыемстваў розных узроўняў: **міжнародныя:** фестываль мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску», конкурс Global Weekend, выстава Tibo, культурна-асветніцкі праект «Цягнік Перамогі», арганізацыя першынстваў і чэмпіянатаў па розных відах спорту;

рэспубліканскія: дзень электратранспарту, конкурс прафесійнага майстэрства World Skills Belarus, фестываль Minsk Electro Day, акцыя «Тыдзень лесу»;

гарадскія: Дзень горада, «Экафэст», Мінскі паўмарафон;

універсітэцкія: фестываль «Наўруз», «Віват, студэнт БДУ!», дзень донара БДУ, віншаванне ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, наведванне дзіцячых дамоў і інтэрнатаў, прытулку для жывёл і многае іншае.

Як адзначае арганізацыя, аб'яднанне заўсёды адкрытае да новага, а любая ініцыятыва будзе ўважліва разгледжана. Цэнтр працуе планамерна і стабільна.

– Мы арганізоўваем і агітуем студэнтаў актыўна далучацца да мерапрыемстваў з выпрацаванай валанцёрскай традыцыяй. Напрыклад, нашы студэн-

ты будуць задзейнічаны ў Велікодным фестывалі Беларускай праваслаўнай царквы, суботніках, акцыях па добраўпарадкаванні тэрыторыі, віншаванні ветэранаў з дзяржаўнымі святамі Рэспублікі Беларусь і іншых дабрачынных акцыях, – тлумачыць кіраўнік прэс-службы Алёна Сахарчук.

Праца ў валанцёрскім цэнтры прыносіць шмат бонусаў. Самыя актыўныя студэнты, якія прымаюць удзел у вялікай колькасці мерапрыемстваў, атрымліваюць розныя «плюшкі», напрыклад, хадайніцтва на інтэрнат, зніжэнне кошту навучання або магчымасць пераводу на бюджэт, матэрыяльны стымул, вызваленне ад заняткаў у дні мерапрыемстваў. Акрамя таго, можна рыдбаць новых сяброў і палепшыць партфоліа для працы ў самых розных сферах.

Каб стаць часткай дружнай каманды, трэба толькі запоўніць гугл-форму, якая ёсць на старонцы «Цэнтр валанцёрскай дзейнасці (валанцёры БДУ)» у сацыяльнай сетцы «Укантакце».

Марыя КАРКВЕЛІС

У БУДУЧЫНЮ ПРАЗ ПРЫЗМУ МІНУЛАГА

Гістарычнаму факультэту споўнілася 90 гадоў! За гэты час факультэт, як і ўвесь універсітэт, шмат чаго перажыў. Але не проста так кажуць, што ўсё рана ці позна вяртаецца да вытокаў. Вось і гістфак праз пэўны час вярнуўся ў сцены корпуса, з якога і пачалася ўся векавая гісторыя БДУ.

У летапісе ўніверсітэта гэты корпус з'яўляецца будынкам №1. Само будаўніцтва дома прыпадае на другую палову XIX стагоддзя. Там размяшчалася гімназія Фальковіча і Зубакіна. А яго перадача ўніверсітэту даўцеца першым годам існавання ВУ.

Менавіта ў гэтым будынку адбылася першая ў гісторыі БДУ лекцыя для студэнтаў. Акрамя таго, тут працаваў і некаторы час жыў першы рэктар Уладзімір Пічэта. У час Вялікай Айчыннай вайны факультэт быў амаль разбураны і адноўлены толькі ў 1957 годзе.

Багатая гісторыя корпуса прывяла да ідэі стварыць першы ў Беларусі факультэт-музей. За тры гады было праведзена мноства работ па рэканструкцыі, афармленні і напайненні навучальнага корпуса.

На першым паверсе факультэта знаходзіцца дэканат, буфет, рэкрэацыйная зона. Акрамя таго, абсталяваны спецыяльны кабінет для студэнтаў з абмежаванымі магчымасцямі.

Канцэпцыя факультэта-музея прасочваецца і ў афармленні другога паверха. На сценах размешчана 29 стэндавых груп, а гэта больш за 50 стэндаў. Яны прысвечаны гісторыі адукацыі пачынаючы ад далёкага IX стагоддзя да станаўлення незалежнасці нашай краіны ў 1991 годзе.

– У канцэпцыі другога паверха мы імкнуліся паказаць гісторыю краіны праз гісторыю нашага ўніверсітэта і адукацыі ў цэлым. Гэтую экспазіцыю таксама можна выкарыстоўваць у рамках вывучэння ўніверсітэзнаўства. Па сутнасці, гэта падручнік на сценах, – расказвае дэкан факультэта.

Уздоўж сцен можна прагульвацца гадзінамі, чытаючы пра студэнцкае мінулае, разглядаючы архіўныя фатаграфіі прафесараў і дэканаў. Стэндавыя групы дзеляцца на дзве часткі. Першая распавядае пра шлях да стварэння нацыянальнага ўніверсітэта, другая – пра яго станаўленне. На стэндах можна знайсці інфармацыю пра бацькоў-заснавальнікаў універсітэта, жыццё навучальнай установы ў гады Вялікай Айчыннай Вайны і іншыя значныя перыяды.

Адной з самых цікавых экспазіцый выступае мадэль рабочага кабінета Уладзіміра Пічэты ў ад-

ной з аўдыторый, адноўленая на аснове захаваных фатаграфій і ўспамінаў дачкі першага рэктара.

– Гістарычнай навуцы ў сценах нашага ўніверсітэта ўжо больш за сто гадоў. З самага заснавання БДУ гісторыя як прадмет вывучэння і як навука фарміравалася тут. У якасці асобнай структуры гістарычны факультэт пачаў сваю працу 23 кастрычніка 1934 года. Але стварэнне факультэта не адбылося ў адзін момант. Першы дэкан гістарычнага факультэта Васіль Шчарбакоў быў дырэктарам Інстытута гісторыі. Многія прафесары і дацэнты ўніверсітэта таксама паралельна працавалі і там. Гэта паўплывала на цеснае супрацоўніцтва з Акадэміяй навук, – расказвае гісторыю факультэта **Аляксандр Каханойскі**.

На факультэце размясціўся музей, памяшканне якога займае больш за 200 квадратных метраў. Там прадстаўлена этнаграфічная і археалагічная спадчына Беларусі, народная культура, побыт, гісторыя грашовага абарачэння.

Археалагічны раздзел ахоплівае перыяды ад каменнага веку да XVII стагоддзя і ўключае ўнікальныя экспанаты, у тым ліку першыя металічныя вырабы на тэрыторыі Беларусі. Не ўсе яны будуць прадстаўлены ў экспазіцыі. Тым не менш калекцыя гістарычнага факультэта супастаўная з калекцыяй Нацыянальнага гістарычнага музея і рэгулярна папаўняецца новымі прадметамі мінулага. Скарбонка гістфака мае больш за 250 000 адзінак археалагічных знаходак.

– Многія з экспанатаў нашага музея сабраны студэнтамі падчас археалагічных экспедыцый, – удакладняе дэкан. – Вопыт апошніх гадоў паказаў, як важна даваць студэнтам рэалізоўваць свае ідэі і праекты, укладваць розум, энергію і цікавасць. На сёння ў нас ёсць шэраг праектаў, якія сталі візітоўкай не толькі факультэта, але і ўніверсітэта.

«Дыялог культур і рэлігій», «Памяць і слава» і іншыя. У самы блізкі час мы пачнём рыхтаваць асобныя праекты, прысвечаныя 80-годдзю Перамогі. У працэс падрыхтоўкі мы абавязкова ўключаем студэнтаў. Менавіта іх рукамі знаходзяцца многія дакументы. Менавіта яны ўключаюцца ў валанцёрскі рух у гэтым напрамку. У гады майго студэнцтва гэтага было менш. А зараз бачны актыўны ўдзел і вельмі вялікая зацікаўленасць. Гэта такія новыя трэнд. Студэнтам трэба даваць магчымасць для самарэалізацыі. Бо ўдзел у такіх праектах спалучаны з іх прафесійнай падрыхтоўкай.

Таксама ў музеі прадстаўлена нумізматычная калекцыя, заснаваная на асабістым зборы прафесара Валянціна Рабцэвіча. Яна адна з самых багатых ва Усходняй Еўропе і ўключае манеты ад антычнасці да сучаснасці.

На трэцім паверсе прадстаўлена ўнікальная калекцыя гіпсавых копіяў антычных скульптур. Яны былі падараны нашаму ўніверсітэту Эрмітажам у пачатку XX стагоддзя. Прычым некаторыя копіі нават перажылі ваенны час. У спробах захаваць прадметы іх закопвалі ў зямлю ва ўнутраным дварыку БДУ. Пасля вайны Эрмітаж даслаў у падарунак новыя статуі і павялічыў іх колькасць. Яны і ляглі ў аснову экспазіцыі.

Большасць навучальных аўдыторый засяроджана на чацвёртым паверсе будынка – гэта кабінеты адукацыйных інавацый. Паверс прысвечаны сучаснай гісторыі ўніверсітэта. 13 стэндавых груп расказваюць пра жыццё ВУ з 1991 па 2024 гг., стратэгічныя напрамкі развіцця ўніверсітэта, адукацыйную, навуковую, сацыяльную і культурную дзейнасць, дасягненні.

За ўсю гісторыю факультэт выпусціў больш за 15 тысяч спецыялістаў. Навучальны працэс і навуковыя даследаванні забяспечваюць больш за 125 супрацоўнікаў, сярод якіх 14 дактароў і 77 кандыдатаў навук. Навучанне праходзіць больш за 700 студэнтаў. Сёння ў структуру факультэта ўваходзяць дзевяць кафедраў, цэнтр адукацыйных інавацый і навучальная лабараторыя музейнай справы, дзве студэнцкія НДЛ. Навучанне ажыццяўляецца па спецыяльнасцях: «Гісторыя», «рэгіёназнаўства», «музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны», «архіўная справа», «кіраванне дакументамі». На факультэце таксама рэалізуецца падрыхтоўка замежных студэнтаў з КНР па дзвюх спецыяльнасцях магістратуры на англійскай мове.

– Факультэт не стаіць на месцы. У нас ёсць шэраг задач па перспектывым развіцці. Стварэнне сумесных адукацыйных праграм з Маскоўскім дзяржаўным універсітэтам, развіццё супрацоўніцтва з універсітэтамі Кітая па асобных напрамках. У прыватнасці па вузкіх профілях, па якіх спецыялістаў вельмі мала, – дзеліцца планами дэкан. – Мы пашыраем супрацоўніцтва з нашым патэнцыйным заказчыкам кадраў і плануем узмацніць практыкаарыентаванасць падрыхтоўкі студэнтаў, асабліва па асобных спецыяльнасцях.

Ганна КАЗАКОВА

ДЫНАСТЫЯ БАБРОЎСКІХ І РАШЭТНІКАВЫХ: 90 ГАДОЎ З БДУ

Дынастыю Баброўскіх-Рашэтнікавых складаюць кандыдаты навук, дацэнт, старшы выкладчык, аўтары шэрагу навучальна-метадычных дапаможнікаў. Навуковы і педагогічны стаж дынастыі ў БДУ – 90 гадоў.

Баброўская Валянціна Паўлаўна (1946–2022) – кандыдат хімічных навук, старшы навуковы супрацоўнік – з’яўлялася прадстаўніком навуковай школы хіміі цвёрдага цела і сінтэтычнай нанахіміі акадэміка В. В. Свірыдава; 39 гадоў працоўнага стажу ў БДУ.

З 1954 па 1964 гг. навучалася ў Мачулішчанскай сярэдняй агульнаадукацыйнай політэхнічнай школе. Любоў і цікавасць да хіміі прывілі яшчэ ў старэйшых класах таленавітыя педагогі. Пасля двух гадоў працы на заводзе «Інтэграл» у 1966 г. паступіла на вярняне аддзяленне хімічнага факультэта БДУ з малодшых курсаў зарэкамендавала сябе як старанная і захопленая навукай студэнтка, дзюгакурснай атрымала прапанову працаваць на кафедры неарганічнай хіміі лабарантам – таму працоўны стаж у БДУ пачаўся ўжо з 1967 г. У 1972 г. завяршыла навучанне на хімічным факультэце і атрымала пасаду старшага тэхніка, затым інжынера сектара распрацоўкі новых фатаграфічных матэрыялаў. З 1975 г. працавала малодшым навуковым супрацоўнікам, з 1986 г. – навуковым супрацоўнікам лабараторыі хіміі фатаграфічных працэсаў НДІ ФХП БДУ. У 1984 г. пад кіраўніцтвам акадэміка В. В. Свірыдава паспяхова абараніла кандыдацкую дысертацыю на тэму «Уплыў розных дадаткаў на стабільнасць раствораў хімічнага асаджэння медзі». З 1988 года працавала навуковым супрацоўнікам, з 1991 г. – старшым навуковым супрацоўнікам лабараторыі хіміі тонкіх плёнак і фотатэхналогіі НДІ ФХП. Нароўні з навуковай працай займалася і педагогічнай дзейнасцю – кіравала курсавымі і дыпломнымі працамі студэнтаў хімічнага факультэта БДУ.

У 1998 г. пераведзена ва УНП РУП «Унітэхпрам БДУ» на пасаду загадчыка сектара ў Навукова-вытворчы цэнтр малатанажнай хіміі. У 2003 г. прызначана на пасаду дырэктара НВЦ медпрэпаратаў і антысептыкаў. У 2006 г. скончыла працоўную дзейнасць у БДУ, аднак не сышла з прафесіі – да 2021 г. (да 75 гадоў) прапрацавала ў ТАА «Хіммедсінтэз» у якасці начальніка АТК, а затым навуковага кансультанта.

Баброўская Валянціна Паўлаўна – аўтар больш чым 100 навуковых прац у галіне неарганічнай хіміі, хіміі тонкіх плёнак. На яе рахунку больш за 15 аўтарскіх пасведчанняў на вынаходствы, зарэгістраваных у Дзяржаўным рэестры вынаходстваў СССР.

За доўгі перыяд працоўнай дзейнасці ў БДУ Баброўская Валянціна Паўлаўна была неаднаразова ўзнагароджана: 1980 г. – граматай рэктарата БДУ, 1981 г. – знакам «Ударнік камуністычнай працы», 1982 г. – дыпламам II ступені ВДНГ БССР; 1982, 1984 гг. – граматамі НДІ ФХП, 1987 г. – ганаровай граматай НДІ ФХП, 1988 г. – ганаровай граматай БДУ.

Рашэтнікава Анастасія Мікалаеўна (дачка Баброўскай В. П.) – старшы выкладчык кафедры міжнароднага турызму факультэта міжнародных адносін БДУ. Педагогічны стаж у БДУ – 24 гады.

У 1992 г. скончыла СШ № 101 г. Мінска. У 1997 г. з адзнакай скончыла географічны факультэт БДУ па спецыяльнасці «геаграфія», спецыялізацыя «краязнаўства і арганізацыя турысцка-экскурсійнай працы». У 2000 г. скончыла магістратуру БДУ. З 2000 г. працавала выкладчыкам, старшым выкладчыкам кафедры эканамічнай географіі замежных краін географічнага факультэта БДУ. З 2017 г. – старшы выкладчык кафедры міжнароднага турызму факультэта міжнародных адносін БДУ.

В.П. Баброўская і С.С. Струбальскі

Сфера прафесійных інтарэсаў: географія турызму, экскурсійная справа, арганізацыя санаторна-курортнага абслугоўвання.

Аўтар больш чым 70 навуковых і навучальна-метадычных публікацый. У 2006–2008 гг. уваходзіла ў калектывы аўтараў даведачна-інфармацыйных выданняў «Турысцкая энцыклапедыя Беларусі», «Турысцкія рэгіёны Беларусі», «Курорты і здраўніцы Беларусі». У 2013–2016 гг. была адным з аўтараў выдання «Географічны атлас настаўніка».

Прымае актыўны ўдзел у распрацоўцы навучальных матэрыялаў на замову РУП «Белкартаграфія» для сярэдняй школы і вышэйшых навучальных устаноў. З’яўляецца адным з аўтараў серыі насценных эканамічных карт для сярэдняй школы (2016–2021 гг.). Сумесна з калегамі факультэта географіі і геаінфарматыкі распрацоўвала навучальную наценную карту для вышэйшай школы «Рэспубліка Беларусь. Турысцка-рэкрэацыйныя рэсурсы» (2023 г.). У 2022–2023 гг. у складзе аўтарскага калектыву брала ўдзел у распрацоўцы карт турысцка-рэкрэацыйнай тэматыкі для школьнага атласа «Географія Беларусі» 9 класа.

Неаднаразова была распрацоўшчыкам заданняў для рэспубліканскай прадметнай алімпіяды па прадмеце «Географія», уваходзіла ў журы секцыі «Географія» гарадской навукова-практычнай канферэнцыі школьнікаў (Мінскі дзяржаўны палац дзяцей і моладзі).

У 2023 г. стала адным з аўтараў даведачна-навуковага выдання «Нацыянальны атлас Беларусі» – распрацоўшчыкам серыі карт у раздзелах «Культура, турызм, спорт», «Медыка-геаграфічны стан тэрыторыі», прысвечаных гісторыка-культурнай спадчыне, турысцка-рэкрэацыйным рэсурсам і развіццю турызму ў Рэспубліцы Беларусь.

Рашэтнікаў Дзмітрый Георгіевіч – намеснік дэкана па вучэбнай рабоце і адукацыйных інавацыях факультэта міжнародных адносін, дацэнт кафедры міжнароднага

турызму і гасціннасці. Педагогічны стаж у БДУ – 27 гадоў.

У 1997 г. з адзнакай скончыў географічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. З 1997 г. працуе на факультэце міжнародных адносін БДУ. У 2003 г. пад кіраўніцтвам праф. І. І. Пірожніка абараніў кандыдацкую дысертацыю на тэму «Комплекс міжнароднага турызму ў сістэме замежнагандлёвай дзейнасці Рэспублікі Беларусь» па спецыяльнасці «эканамічная, сацыяльная, палітычная і рэкрэацыйная географія». У 2006 г. прысвоена званне дацэнта па спецыяльнасці «геаграфія».

Сфера навуковых інтарэсаў: географія турызму, канкурэнтаздольнасць турысцкіх дэстынацый.

Аўтар звыш 130 навуковых і навучальна-метадычных публікацый. Браў удзел у распрацоўцы Нацыянальнай праграмы развіцця турызму Рэспублікі Беларусь на 2006–2010 гг., Праграмы развіцця ўнутранага і ўязнога турызму ў г. Мінску на 2003–2005 гг., Комплекснага прагнозу развіцця г. Мінска на перыяд да 2020 г., Стратэгіі ўстойлівага развіцця экалагічнага турызму ў Беларусі. Браў удзел у выкананні тэмы НДР «Распрацоўка праекта Нацыянальнай стратэгіі развіцця турызму ў Рэспубліцы Беларусь да 2035 года».

Лаўрэат стыпендыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь таленавітым маладым навукоўцам 2006 г. Быў экспертам у рэалізацыі шэрагу міжнародных праектаў у сферы турызму і ўстойлівага рэгіянальнага развіцця Рэспублікі Беларусь пад эгідай Праграмы развіцця ААН.

Працуе ў складзе Навукова-метадычнага савета пры Міністэрстве адукацыі Рэспублікі Беларусь (секцыя географіі і картаграфіі).

З’яўляецца аўтарам (суаўтарам) шэрагу навучальных выданняў: падручнік «Географія турызму», навучальныя дапаможнікі «Географія турызму Беларусі», «Арганізацыя санаторна-курортнай гаспадаркі», «Географія міжнароднага турызму», «Культурна-гістарычная і прыродная спадчына Беларусі: тэорыя і практыка выкарыстання ў турызме», «Бізнес у агра- і экатурызме» і інш.

Працягвае традыцыі і маладое пакаленне дынастыі Баброўскіх-Рашэтнікавых. Старэйшы ўнук Баброўскай Валянціны Паўлаўны – Дзяніс Рашэтнікаў у 2019 г. скончыў факультэт міжнародных адносін, у 2020 г. – магістратуру БДУ з адзнакай. За паспяхова дзейнасць па арганізацыі і прапанове працы і дадатковай занятасці для больш чым 1000 студэнтаў БДУ ў 2019 г. быў узнагароджаны падзякай рэктара.

Дар’я АРТАМОНАВА

ДЫНАСТЫЯ САНІКОВІЧ: 64 ГАДЫ З БДУ

Дынастыя Саніковіч складаюць кандыдаты навук, дацэнты, аўтары шэрагу навучальна-метадычных дапаможнікаў, удзельніца запису тэматычных тэлевізійных праграм, аўтар алімпіядных заданняў па прадмеце. Педагагічны стаж дынастыі Саніковіч у БДУ – 64 гады.

Саніковіч Валянціна Аляксандраўна – кандыдат навук, дацэнт. Педагагічны стаж у БДУ – 40 гадоў.

З 1952 па 1962 навучалася ў сярэдняй школе №1 г. Мінска. Затым паступіла на філалагічны факультэт БДУ на аддзяленне рускай мовы і літаратуры, на вячэрнюю форму. У 1969 г. скончыла навучанне. З 1969 па 2018 гг. працавала на кафедры рускай мовы філалагічнага факультэта БДУ, з 1969 па 1975 гг. была на гэтай жа кафедре лабарантам і старшым лабарантам. З 1975 г. па 1983 гг. працавала на кафедры на пасадзе выкладчыка і старшага выкладчыка. З 1979 па 1982 гг. навучалася ў аспірантуры. 20 студзеня 1987 года абараніла кандыдацкую дысертацыю на тэму «Міжмоўныя кантакты на дыялектным узроўні (на матэрыяле астраўной рускай гаворкі ў Беларусі)». 27 верасня 1990 г. В. А. Саніковіч было прысвоена званне дацэнта.

У 2000 г. В. А. Саніковіч была ўзнагароджана граматай універсітэта за шматгадовую педагагічную дзейнасць.

Валянціна Аляксандраўна з'яўляецца аўтарам шэрагу дапаможнікаў, напрыклад, «Руская мова: таблицы, схемы, практыкаванні: для тых, хто паступае ў ВНУ», які перавыдаваўся 16 разоў, а таксама навучальных дапаможнікаў па рускай мове для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі (2009, 2015, 2020).

Саніковіч Ірына Міхайлаўна – кандыдат навук, дацэнт (дачка Саніковіч В. А.). Педагагічны стаж у БДУ – 24 гады.

З 1982 па 1992 г. навучалася ў сярэдняй школе №1 г. Мінска. Затым паступіла на філалагічны факультэт БДУ, на спецыяльнасць «беларуская і руская філалогія». У 1997 г. завяршыла навучанне. З 1997 па 2000 гг. навучалася ў аспірантуры. У 2001 г. абараніла кандыдацкую дысертацыю «Методыка навучання школьнікаў IX–X класаў напісанню сачыненняў-разваг на літаратурную тэму». З 2000 г. выкладае на кафедры рыторыкі і методыкі выкладання мовы і літаратуры. У 2010 г. І. М. Саніковіч было прысвоена навуковае званне дацэнта па спецыяльнасці «педагагіка».

У 2011 г. была ўзнагароджана ганаровай граматай Нацыянальнага інстытута адукацыі

за актыўны ўдзел у распрацоўцы навукова-метадычнага забеспячэння для сістэмы дашкольнай, агульнай сярэдняй і спецыяльнай адукацыі і ў сувязі з 90-годдзем з дня заснавання БДУ.

З 2004 г. пастаянны член журы, а затым старшыня журы секцый «Лінгвістыка» і «Літаратуразнаўства» гарадской навукова-практычнай канферэнцыі школьнікаў (Мінскі дзяржаўны палац дзяцей і моладзі).

З 2017 г. адзін з распрацоўшчыкаў заданняў (блок «Руская літаратура») для рэспубліканскай прадметнай алімпіяды па навучальных прадметах «Руская мова» і «Руская літаратура».

І. М. Саніковіч актыўна супрацоўнічае з тэлебачаннем. Брала ўдзел у запісе праграм «Наша раніца» ад 15.04.2022 г. (эпізод «Тэлефонны этыкет») і 15.07.2022 г. (эпізод «Прывітанне і поціск рукі»). Таксама брала ўдзел у запісе перадачы «Новая раніца» на «РТР-Беларусь» (эфір 20.02.24 г.), размове «Не толькі бедны лексічны запас. Чаму людзі выкарыстоўваюць у размове нецэнзурную лексіку?»

Працягла больш за 15 семінараў, прысвечаных пытанням арганізацыі навукова-даследчай працы навучэнцаў, у розных ДУА Рэспублікі Беларусь.

Ірына Міхайлаўна – аўтар звыш 160 навуковых публікацый і навучальна-метадычных дапаможнікаў. Сярод іх найбольшую значнасць уяўляюць дапаможнікі па рускай мове для вучняў агульнаадукацыйных устаноў, дапаможнікі па рускай мове для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі, зборнік матэрыялаў для выпускнога іспыту па навучальным прадмеце «Руская мова» за перыяд навучання і выхавання на III ступені агульнай сярэдняй адукацыі.

Дынастыя Саніковіч унесла вялікі ўклад у папулярызацыю ведаў па рускай мове і літаратуры. Навучальна-метадычныя выданні аўтараў значна пашыраюць веданне прадметаў.

Дар'я АРТАМОНАВА

ЖЫЦЦЁВЫ ШЛЯХ ДАВІДА МЕЛЬЦЭРА

16 лютага 2025 г. споўнілася 100 гадоў з дня нараджэння доктара гістарычных навук прафесара Давіда Барысавіча Мельцэра. Ён нарадзіўся ў горадзе на Прыпяці – Мазыры, які ў той час меў статус цэнтра Мазырскага раёна і Мазырскай акругі. У 1930 г. сям'я пераехала ў Мінск.

Фота ўзята з адкрытых крыніц

Жыццёвы шлях выхадца Мазыра дзеліцца на два перыяды: савецкі і амерыканскі. Памежны пункт – выезд на пастаяннае месца жыхарства ў ЗША ў жніўні 1992 г.

У першым перыядзе асноўнае месца займае Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. У БДУ **Д. Б. Мельцэр** паступіў у 1943 г. Тут ён прайшоў шлях ад студэнта да прафесара. Прафесарам Давід Барысавіч вылучаўся па розных пазіцыях. Ён апублікаваў 10 кніг, звыш 200 артыкулаў па гісторыі міжнародных адносін і гісторыі Балгарыі. Навуковец увайшоў у лік вядучых балгарыстаў СССР. Ажыццёўленая прафесарам сістэмная рэканструкцыя савецка-балгарскіх адносін міжваеннага перыяду была высока ацэнена спецыялістамі са шматлікіх краін. Адгукнуўся і ўрад Балгарыі. Савецкі навуковец быў адзначаны прэстыжнай узнагародай гэтай краіны – ордэнам «Кірыл і Мяфодзій» I ступені.

Давід Барысавіч запомніўся студэнтаў выдатным выкладаннем курса «Гісторыя паўднёвых і заходніх славян», цікавых спецкурсаў па кафедры гісторыі БССР. Гэтыя спецкурсы ўяўлялі сабой апрацаваны навуковых пошукаў прафесара. Навуковец і педагог вельмі паспяхова кіраваў напісаннем дыпломных, курсавых прац, навуковымі пошукамі студэнцкай моладзі. Акрамя таго, ён стварыў уласную навуковую школу, прадстаўленую 2 дактарамі і 11 кандыдатамі навук. Вучні Давіда Барысавіча зрабілі важны ўнёсак у развіццё гістарычнай навукі. Імі апублікаваны сур'ёзныя працы ў галіне гістарычнай славістыкі, гістарычнай германістыкі. Прафесар прымаў таксама дзейны ўдзел у лёсе многіх маладых людзей, якія ішлі ў навуку, нават калі не быў іх навуковым кіраўніком. Пра гэта сведчылі членства ў савецкай абароне кандыдацкіх дысертацый, экспертыза і апаніраванне дысертацый.

Д. Б. Мельцэр узорна спраўляўся з абавязкамі намесніка дэкана гістарычнага факультэта па навуковай рабоце, члена савета гістарычнага факультэта. Ён актыўна прапагандаваў гістарычныя веда ў электронных і друкаваных СМІ. Гэты ўнікальны чалавек мэтанакіравана займаўся

ўцягваннем сваёй альма-матар у народную дыпламатыю на балгарскім напрамку. Д. Б. Мельцэр узнагароджаны Ганаровай граматай і Граматай Вярхоўнага Савета БССР, ганаровымі граматамі Мінскага абкама КПБ, ЦК ВЛКСМ, ЦК ЛКСМБ, Міністэрства вышэйшай і сярэдняй адукацыі СССР і БССР, нагрудным знакам Мінвуза СССР «За выдатныя поспехі ў працы», шасцю савецкімі медалямі, сярод якіх медаль «60 гадоў Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне 1941–1945 гг.», медаль Жукава, медалём «100 гадоў з дня нараджэння Георгія Дзімітрава», Залатым знакам і ганаровай граматай Усенароднага камітэта савецка-балгарскага сяброўства.

У амерыканскі перыяд многае ў жыцці гэтага чалавека памянлася. У навуковых даследаваннях акцэнт быў зроблены на гебраістыку. З асваеннем адпаведнага даследчага поля звязаны выхад 3 кніг, напісанне звыш 100 артыкулаў. Гэта поле ўключае трагедыю і гераічнасць яўрэяў Беларусі ў гады Другой сусветнай вайны, гісторыю генетычна звязанага з беларускай зямлёй сегмента яўрэйскай дыяспары ў ЗША. Давід Барысавіч без малога два дзесяцігоддзі працаваў палітычным аглядальнікам на тэлеканале RTN. Навуковец і педагог выдатна зарэкамендаваў сябе ў якасці віцэ-прэзідэнта Беларускага зямляцтва ўсходнеўрапейскіх яўрэяў, члена кіравання нью-ёркскага аддзялення Амерыканскай асацыяцыі яўрэяў з былога Савецкага Саюза.

Д. Б. Мельцэр меў надзейны тыл. Амаль 67 гадоў сумеснага жыцця з Ганнай Якаўлеўнай Рытэнбанд кажуць пра многае. Адчуваў сябе шчаслівым бацькам, дзядулем, прадзядулем. Памёр 2 красавіка 2022 года.

Давід Барысавіч Мельцэр – чалавек з вялікай літары. Быў узорам высокага прафесіяналізму, беззапаветнага служэння людзям, сапраўднага гуманізму, маральнай чысціні.

Міхаіл СТРАЛЕЦ

ВЫСТАВА НАВУКОВЫХ ДАСЯГНЕННЯЎ БЕЛАРУСІ АДБЫЛАСЯ У НАН. ШТО ПРАДСТАЎЛЯЎ БДУ?

23 студзеня ў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі прайшла выстава навуковых дасягненняў, прымеркаваная да Дня беларускай навукі. Больш за 300 распрацовак і тэхналогій у выглядзе рэальных узораў, макетаў і мадэляў, а таксама каталогаў, прэзентацый было прадстаўлена гасцям.

У МОЛАДЗІ Ў ТРЭНДЗЕ – НАВУКА!

Мэта выставы – прадэманстраваць вынікі навуковых даследаванняў, эфектыўнасць інавацыйных праграм і сувязь навукі з вытворчасцю. Немалаважную ролю ў навуковай дзейнасці адыгрывае моладзь, пра гэта расказаў старшыня савета маладых навукоўцаў Акадэміі навук **Станіслаў Юрэцкі**.

– Моладзь актыўна і прыходзіць у навуку, і ёю займаецца. Практычна кожны трэці даследчык, які працуе ў нашых сценах, – гэта малады навуковец, які з'яўляецца кандыдатам ці доктарам навук. Самыя маладыя навукоўцы – магістранты і аспіранты, – патлумачыў Станіслаў Юрэцкі. – У трэндзе, безумоўна, паўсюднае ўкараненне, выкарыстанне ва ўсіх навуках інфармацыйных тэхналогій, штучны інтэлект. Таксама гэта біятэхналогіі – дысцыпліны і навукі, звязаныя з біялогіяй, хіміяй, што на выхадзе дае біяпрапараты рознага прымянення ў сельскай гаспадарцы, сістэме аховы здароўя і г. д.

Свае распрацоўкі прадставілі арганізацыі з НАН Беларусі і розных міністэрстваў і ведамстваў. Ад Міністэрства адукацыі адразу на некалькіх стэндах быў і БДУ.

АНАЛАГАЎ НЯМА

Сучасныя храматаграфічныя комплексы становяцца больш складанымі і патрабуюць хуткіх ІТ-рашэнняў для апрацоўкі дадзеных. Інстытут

ядзерных праблем БДУ стварыў інфармацыйна-аналітычны комплекс, які аб'ядноўвае дадзеныя розных прыбораў у сістэме eLab. Гэта беларуская распрацоўка на базе свабоднага ПЗ, якая працуе пад Windows і Linux. Распрацоўка сістэмы пачалася яшчэ ў 2008 годзе. Зараз на базе фрэймворка eLab створана некалькі праграмных прадуктаў, у тым ліку Інтэлектуальная інфармацыйная сістэма eLab-Control, сістэма электроннага дакумента-абароту лабараторыі для кантролю якасці гаруча-змазачных матэрыялаў eLab-ГЗМ, навукова-адукацыйны партал eLabScience і на яе базе – партал ядзерных ведаў BelNET.

Як расказвае **Святлана Сытава**, загадчыца

лабараторыі аналітычных даследаванняў НДІ ЯП БДУ, аналагаў дадзенай сістэмы ў Беларусі няма:

– Работа над парталам BelNET пачалася ў 2014 г. Зараз ён змяшчае каля 6 тысяч запісаў. Гэта самы буйны навукова-адукацыйны інфармацыйны партал у галіне ядзерных ведаў у Рэспубліцы Беларусь. Тут размешчаны навіны, розныя даведчыя і інфармацыйныя матэрыялы, курсы лекцый і лабараторныя работы. Партал прызначаны для студэнтаў, якія спецыялізуюцца ў галіне ядзерных фізікі і хіміі, ядзерных і радыяцыйных тэхналогій, для выкладчыкаў і спецыялістаў у дадзенай сферы, а таксама для любых асоб, якія цікавяцца такой тэматыкай. Ён абсалютна адкрыты.

У 2025 годзе завершацца два буйныя праекты. Міністэрства адукацыі прафінансуе развіццё партала BelNET, дзе застануцца навуковыя артыкулы, навучальныя матэрыялы і навіны, бо студэнты даюць станоўчыя водгукі пра сайт. Практычныя ядзерныя ведаў пяройдуць на іншы партал, які фінансуецца Дзяржатамнаглядам.

ПАВЫШАЕМ ЯКАСЦЬ ЖЫЦЦЯ З РАЗУМНАЙ ЕЖАЙ

У кластары «Разумная сельская гаспадарка» былі прадстаўлены прадукты, якія дапамагаюць падтрымліваць здаровы лад жыцця. У іх склад уваходзяць кампаненты, распрацаваныя ў Навукова-вытворчым цэнтры харчовых тэхналогій БДУ. Пад кіраўніцтвам **Таццяны Мадзіеўскай** каманда

актыўна займаецца стварэннем функцыянальных інгрэдыентаў, якія не толькі паляпшаюць якасць прадуктаў, але і спрыяюць падтрыманню здароўя спажыўцоў.

– Мы прадстаўляем прадукцыю серыі «Ежа разумнага горада». Гэта распрацаваныя функцыянальныя інгрэдыенты, якія падтрымліваюць здароўе людзей і павышаюць якасць жыцця. З нашай дабаўкай «Маяк» хлебава-вытворчым цэнтры харчовых тэхналогій БДУ выпускае хлеб «Смак дня». Таксама кандытарская фабрыка «Спартак» выпускае прадукцыю для дзяцей «Печаняшкі», якая ўзбагачана кальцыем, прычым павышана ступень засваеннасці кальцыю за кошт дададзенага вітаміннага комплексу «Берагіня» нашай распрацоўкі. Акрамя таго, яшчэ адна з кампазіцый серыі «Ежа разумнага горада» – «Вера». Яна дазваляе выпусціць у адну стадыю жытнёва-пшанічны хлеб у хатніх умовах.

Над усімі кампазіцыямі праводзіліся комплексныя даследаванні па адпрацоўцы складу. Вывучалася, як яны ўплывалі на тэхналогію і арганалептычны характарыстыкі гатовай хлебабулачнай прадукцыі. Былі праведзены медыка-біялагічныя даследаванні, каб высветліць эфектыўнасць дабаўкі, у прыватнасці, яе антыстрэсавае дзеянне і здольнасць стабілізаваць функцыі нервовай сістэмы.

ПРОСТАЯ І ЭКАЛАГІЧНАЯ ВЫТВОРЧАСЦЬ

Хімічны факультэт прадставіў на выставе новы прадукт – экалагічна чыстыя тэрмаўстойлівыя цеплаізаляцыйныя матэрыялы, якія, па словах вядучага навуковага супрацоўніка **Канстанціна Лапка**, выкарыстоўваюцца ў розных сферах: ад будаўніцтва да космасу. Самыя матэрыялы вогнеўстойлівыя і не патрабуюць складанага абсталявання ў вытворчасці, прычым практычна безадходныя.

– Нашы тэрмаўстойлівыя матэрыялы запатрабаваныя. Працуем мы ўжо 55 гадоў у гэтым кірунку па тэрмаўстойлівых матэрыялах. У пачатку мы займаліся распрацоўкай неарганічных сарбентаў для атамных электрастанцый, а потым распрацоўкай матэрыялаў для касмічнай тэхнікі. Нашы матэрыялы былі выкарыстаны на ракетна-касмічнай сістэме «Энергія-Бурэн», – расказвае вядучы спецыяліст. – У апошні час плённа працуем з Кітаем. Супрацоўнічаем з Харбінскім інстытутам нафтахіміі ўжо на працягу 20 гадоў. Выканана вельмі шмат кантрактаў. Больш за паўмільёна долараў прынесена ўніверсітэту.

Падкрэслім, Харбінскі інстытут нафтахіміі з'яўляецца даўнім і асноўным дзелавым партнёрам БДУ ў Кітаі. Першая сумесная беларуска-кітайская навуковая лабараторыя была адкрыта ў 2005 годзе. Таксама факультэт працуе з Пекінскім інстытутам авіяцыйных матэрыялаў з 2015 года. У 2019 г. было падпісана рамачнае пагадненне стратэгічнага супрацоўніцтва. А ў 2023 г. паміж установамі з'явіўся цэнтр сумесных даследаванняў. З Інстытутам фізіка-хімічных праблем была створана сумесная лабараторыя. У цяперашні час выконваюцца кантракты ў Інстытуце фізіка-хімічных праблем і на хімічным факультэце.

Таццяна САВІЦКАЯ

«НАВУКА ЛЮБІЦЬ МЭТАНАКІРАВАННЫХ»

Штогод, пачынаючы з 2007 года, найлепшым аспірантам краіны прызначаюцца стыпендыі Прэзідэнта. Яны стымулююць маладых даследчыкаў у сферы навукі, спрыяюць падрыхтоўцы навуковых работнікаў вышэйшай кваліфікацыі.

Стыпендыі Прэзідэнта Беларусі на 2025 год прызначаны 49 аспірантам, якія выконваюць дысертацыйныя даследаванні ва ўстановах адукацыі і навуковых арганізацыях у галіне тэхнічных, медыцынскіх, хімічных, эканамічных, педагагічных і іншых навук па актуальных і запатрабаваных для адпаведных галін тэмах. Адным з адзначаных навукоўцаў з'яўляецца аспірант факультэта географіі і геаінфарматыкі **Юрый Давідовіч**.

Прафесію Юрый абраў яшчэ ў школе, бо вельмі палюбіў географію. Гімназія, у якой ён вучыўся, мела політэхнічны кірунак, таму навакольныя спачатку здзівіліся, чаму ён абраў іншую спецыяльнасць. Але юнака захапляла навука пра Зямлю, таму ў 9 класе ён пачаў удзельнічаць у алімпіадах на раённым і гарадскім узроўнях, займаў прызавыя месцы і паціху рыхтаваўся да паступлення на спецыяльнасць «космааэракартаграфія».

Актыўную навуковую дзейнасць Юрый пачаў на другім курсе: пісаў навуковыя артыкулы, прадстаўляў вынікі сваіх даследаванняў на канферэнцыях, універсітэцкіх, рэспубліканскіх і міжнародных конкурсах.

Ужо на наступны год ён уладкаваўся ў лабараторыю аптыка-фізічных вымярэнняў аддзела аэракасічных даследаванняў Інстытута прыкладных фізічных праблем імя А. Н. Сеўчанкі. Сумесна са сваім першым навуковым кіраўніком Францам Емяльянавічам Шалькевічам займаўся даследаваннем спектральнай адлюстравальнай здольнасці розных прыродных аб'ектаў: глебы, сельскагаспадарчай і лясной расліннасці і інш.

У аддзеле аэракасічных даследаванняў Юрый адпрацаваў 5 гадоў. Па матэрыялах працы напісаў

дыпломную работу і магістарскую дысертацыю. Пасля гэтага ён поўнасьцю перайшоў працаваць і вучыцца на факультэт географіі і геаінфарматыкі, але ўсё яшчэ падтрымлівае сувязі з інстытутам. Зараз у навуковай скарбонцы маладога чалавека больш за 50 публікацый у айчынных і замежных навуковых выданнях.

Такая актыўная дзейнасць дала свой плён. Так, яго праекты «Распазнаванне ўсыханняў драўнянай расліннасці на аэракасічных здымках» і «Спектральныя індэксы для вывучэння ўсыхання хвойнай расліннасці» падчас конкурсу ГІС-праектаў 2019 і 2020 гадоў былі адзначаны дыпламамі I ступені. А ў 2021 годзе праца «Валідацыя наземных і спадарожнікавых спектраметрычных вымярэнняў прыродных аб'ектаў Курыльскіх астравоў» была ўдастоена асаблівага прызга.

Па выніках навучальнай і навуковай дзейнасці ў 2020–2021 гг. Юрый быў двойчы ўдастоены стыпендыі імя А. Н. Сеўчанкі, а ў 2022 годзе – стыпендыі імя Ф. Скарыны.

– Студэнтам і магістрантам я шмат дзе ўдзельнічаў і перамагаў, але з усяго, напэўна, я б вылучыў Прэзідэнцкую стыпендыю, якую я атрымаў у магістратуры, Падзяку Старшыні

Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Таксама я быў лаўрэатам Рэспубліканскага конкурсу работ студэнтаў і конкурсу навуковых прац БДУ, – дзеліцца сваімі дасягненнямі навуковец.

Спіс узнагарод Юрыя сапраўды ўражае. Ён «Найлепшы малады навуковец СНД – 2021», тройчы прызнаваўся студэнтам года БДУ ў намінацыі «Навука», найлепшым выпускніком у намінацыі «Лідар». Заваёўваў шмат дыпламаў на розных рэспубліканскіх і міжнародных конкурсах, быў найлепшым маладым спецыялістам установы адукацыі Маскоўскага раёна і Мінска. Яго партрэт можна было сустрэць на Дошцы гонару БДУ.

Пасля атрымання дыплама Юрый пайшоў выкладаць на кафедру геадэзіі і космааэракартаграфіі па сумяшчальніцтве. Вёў лабараторныя і практычныя заняткі па метадах дыстанцыйных даследаванняў, тэматычным дэшыфраванні, дыстанцыйнай спектраметрыі і інш. Таксама курыраваў у студэнтаў тапаграфічную практыку. На дадзены момант малады вучоны прыпыніў выкладчыцкую дзейнасць, бо ўсе свае сілы накіраваў на напісанне і абарону кандыдацкай дысертацыі. Аднак ён прызнаецца, што плануе працягнуць актыўную працу ва ўніверсітэце.

– Тэма маёй дысертацыі – ацэнка трансфармацыі структуры глебавага покрыва Беларускага Палесся паводле дадзеных дыстанцыйнага зандзіравання Зямлі. Я праводжу прасторавы аналіз трансфармацыі структуры глебавага покрыва Палесся па матэрыялах дыстанцыйных здымкаў рознага дыяпазону даўжынь хваляў у мэтах рацыянальнага прыродакарыстання.

Зараз Юрый вучыцца ў аспірантуры на кафедры глебазнаўства і геаінфармацыйных сістэм. Яго навуковым кіраўніком з'яўляецца Аляксандр Мікалаевіч Чэрвань. Увесь час аспіранта займае праца над кандыдацкай і ў НДЛ экалогіі ландшафтаў, дзе сумесна з супрацоўнікамі лабараторыі ён праводзіць даследаванні па вывучэнні ўплыву фрагментацыі ландшафтаў на экасістэмы Беларусі.

У вольны час Юрый чытае кнігі, глядзіць фільмы, серыялы і збірае маркі. Ён прызнаецца, што займаецца гэтым з малодшай школы і ўжо сабраў тры альбомы.

Студэнтам і маладым навукоўцам, якія знаходзяцца толькі ў пачатку свайго шляху, ён раіць ніколі не здавацца. Каб дасягнуць поспеху ў любой галіне, асабліва ў навуцы, трэба быць уседлівым і ўважлівым, бо навука любіць мэтанакіраваных.

Ганна КАЗАКОВА

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт аб'яўляе конкурс

на замяшчэнне пасада прафесарска-выкладчыцкага складу

Найменне пасады	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АҚДП і службовай інструкцыі
Загадчык	Вышэйшая адукацыя, наяўнасць навуковай ступені доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай кафедры, не менш за 7 гадоў.
Прафесар	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай кафедры, не менш за 7 гадоў. ² Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, або навуковае званне прафесара, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай кафедры, не менш за 7 гадоў. ³ Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, ці навуковае званне прафесара, наяўнасць навуковых прац і вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай дзейнасці кафедры, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай кафедры, не менш за 5 гадоў.
Выкладчык	Вышэйшая адукацыя і наяўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай кваліфікацыі «Даследчык», вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай ступені) і стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 1 год.
Старшы выкладчык	Вышэйшая адукацыя і наяўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай кваліфікацыі «Даследчык», вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 3 гады або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах службоўцаў, якія адносяцца да катэгорыі «Кіраўнікі» ці «Спецыялісты», праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай дзейнасці кафедры, не менш за 5 гадоў. ⁴ Вышэйшая адукацыя, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай кафедры, не менш за 3 гады.

Найменне пасады і кафедры		Тэрмін абрання на пасаду ¹
Загадчык кафедры кафедры міжнароднага турызму і гасціннасці		5 гадоў
Дацэнт кафедры англійскай мовы міжнароднай прафесійнай дзейнасці		5 гадоў
Дацэнт кафедры міжнародных эканамічных адносін		5 гадоў
Дацэнт кафедры комплекснага вывучэння развіцця КНР		5 гадоў
Дацэнт кафедры міжнароднага права		5 гадоў
Прафесар кафедры міжнароднага турызму і гасціннасці		5 гадоў
Месяца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Ленінградская, 20, каб. 504; да 22 сакавіка. Месяца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Ленінградская, 20, каб. 516; да 21 красавіка.		

Найменне пасады і кафедры		Тэрмін абрання на пасаду ¹
Загадчык кафедры канстытуцыйнага права		5 гадоў
Прафесар кафедры крыміналістыкі ²		5 гадоў
Дацэнт кафедры канстытуцыйнага права		1 год
Дацэнт кафедры крымінальнага працэсу і пракурорскага нагляду (3 стаўкі)		1 год
Дацэнт кафедры грамадзянскага права		1 год
Дацэнт кафедры крыміналістыкі		1 год
Дацэнт кафедры грамадзянскага працэсу і працоўнага права		1 год
Дацэнт кафедры права інтэлектуальнай уласнасці		1 год
Дацэнт кафедры дзяржаўнага кіравання		2 гады
Дацэнт кафедры дзяржаўнага кіравання		5 гадоў
Дацэнт кафедры паліталогіі		1 год
Старшы выкладчык грамадзянскага права (2 стаўкі)		-
Выкладчык кафедры грамадзянскага права		-
Выкладчык кафедры паліталогіі		-
Месяца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: вул. Ленінградская, 8, кабінет 218; да 22 сакавіка. Месяца (адрас) і дата правядзення конкурсу: вул. Ленінградская, 8, кабінет 104; да 21 красавіка.		

¹(дацэнт, прафесар, намеснік загадчыка агульнаўніверсітэцкай кафедры, загадчыка кафедры)

Найменне пасады і кафедры		Тэрмін абрання на пасаду ¹
Дацэнт кафедры бізнес-адміністравання		5 гадоў
Месяца (адрас) прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: 220004, г. Мінск, вул. Шпалерная, 7, каб. 203; да 22 сакавіка. Месяца (адрас) і дата правядзення конкурсу: 220004, г. Мінск, вул. Шпалерная, 7, каб. 213; да 21 красавіка.		

Найменне пасады і кафедры		Тэрмін абрання на пасаду ¹
Дацэнт кафедры дыферэнцыяльных ураўненняў і сістэмнага аналізу		1 год
Дацэнт кафедры вэб-тэхналогій і камп'ютарнага мадэлявання		5 гадоў
Дацэнт кафедры бія- і нанамеханікі		3 гады
Дацэнт кафедры геаметрыі, тапалогіі і метадыкі выкладання матэматыкі		3 гады
Дацэнт кафедры геаметрыі, тапалогіі і метадыкі выкладання матэматыкі (3 стаўкі)		5 гадоў
Дацэнт кафедры агульнай матэматыкі і інфарматыкі		3 гады
Дацэнт кафедры агульнай матэматыкі і інфарматыкі		1 год
Дацэнт кафедры тэорыі функцый		2 гады
Старшы выкладчык кафедры дыферэнцыяльных ураўненняў і сістэмнага аналізу		-
Старшы выкладчык кафедры вэб-тэхналогій і камп'ютарнага мадэлявання		-
Старшы выкладчык кафедры бія- і нанамеханікі		-
Старшы выкладчык кафедры тэорыі функцый (2 стаўкі)		-
Месяца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: пр. Незалежнасці 4, каб. 207; да 22 сакавіка. Месяца (адрас) і дата правядзення конкурсу: пр. Незалежнасці 4, каб. 207; да 21 красавіка.		

Найменне пасады і кафедры		Тэрмін абрання на пасаду ¹
Дацэнт кафедры этналогіі, музеалогіі і гісторыі мастацтваў (2 стаўкі)		1 год
Прафесар кафедры этналогіі, музеалогіі і гісторыі мастацтваў		5 гадоў
Дацэнт кафедры гісторыі новага і найноўшага часу		1 год
Старшы выкладчык кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін ⁴		бестэрмінова
Дацэнт кафедры гісторыі Беларусі старажытнага часу і сярэдніх вякоў		5 гадоў
Месяца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: гістарычны факультэт, вул. Мендзялеева, 36, ауд. 103; да 22 сакавіка. Месяца (адрас) і дата правядзення конкурсу: гістарычны факультэт, вул. Мендзялеева, 36, ауд. 103; да 21 красавіка.		

Найменне пасады і кафедры		Тэрмін абрання на пасаду ¹
Загадчык кафедры аналітычнай хіміі		1 год
Загадчык кафедры агульнай хіміі і метадыкі выкладання хіміі		1 год
Загадчык кафедры неарганічнай хіміі		2 гады
Прафесар кафедры арганічнай хіміі ³		2 гады
Дацэнт кафедры фізічнай хіміі і электрахіміі (2 стаўкі)		1 год
Дацэнт кафедры высокамалекулярных злучэнняў		1 год
Дацэнт кафедры агульнай хіміі і метадыкі выкладання хіміі		3 гады
Старшы выкладчык кафедры аналітычнай хіміі		-
Месяца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Ленінградская, 14, каб. 203; да 22 сакавіка. Месяца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Ленінградская, 14, каб. 203; да 21 красавіка.		

Найменне пасады і кафедры		Тэрмін абрання на пасаду ¹
Дацэнт кафедры тэхналогій праграмавання		5 гадоў
Дацэнт кафедры фундаментальнай матэматыкі і інтэлектуальных сістэм		5 гадоў
Месяца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: дэканат факультэта прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі (каб. 509 галоўнага корпуса БДУ, пр. Незалежнасці, 4, г. Мінск); да 22 сакавіка. Месяца (адрас) і дата правядзення конкурсу: каб. 518 галоўнага корпуса БДУ (пр. Незалежнасці, 4, г. Мінск); да 21 красавіка.		

Найменне пасады і кафедры		Тэрмін абрання на пасаду ¹
Дацэнт кафедры сацыялогіі		1 год
Дацэнт кафедры сацыялогіі		3 гады
Дацэнт кафедры агульнай і медыцынскай псіхалогіі (3 стаўкі)		4 гады
Дацэнт кафедры сацыяльнай і арганізацыйнай псіхалогіі		1 год
Дацэнт кафедры сацыяльнай і арганізацыйнай псіхалогіі		2 гады
Дацэнт кафедры сацыяльнай камунікацыі		1 год
Дацэнт кафедры філасофіі і метадалогіі навукі		1 год
Месяца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 528; да 22 сакавіка. Месяца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 528; да 21 красавіка.		

Найменне пасады і кафедры		Тэрмін абрання на пасаду ¹
Загадчык кафедры сістэмнага аналізу і камп'ютарнага мадэлявання		5 гадоў
Прафесар кафедры фізікі і аэракасічных тэхналогій		5 гадоў
Дацэнт кафедры сістэмнага аналізу і камп'ютарнага мадэлявання		5 гадоў
Дацэнт кафедры радыёфізікі і лічбавых медыятэхналогій		5 гадоў
Дацэнт кафедры фізічнай электронікі і нанатэхналогій		5 гадоў
Старшы выкладчык кафедры фізікі і аэракасічных тэхналогій		бестэрмінова
Старшы выкладчык кафедры радыёфізікі і лічбавых медыятэхналогій (2 стаўкі)		бестэрмінова
Старшы выкладчык кафедры інтэлектуальных сістэм		бестэрмінова
Месяца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Курчатава, 5, каб. 601; да 22 сакавіка. Месяца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Курчатава, 5, каб. 605; да 21 красавіка.		

НАВІНЫ МІНСКА І БЕЛАРУСІ

Мастацкую выставу «Сучасны жывавіс Узбекістана» прадэманстравалі ў Палацы мастацтваў. Маштабны праект праходзіць у рамках супрацоўніцтва сяюзаў мастакоў Беларусі і Узбекістана і накіраваны на знаёмства беларускай публікі з багатым і самабытным мастацтвам сучасных узбекскіх майстроў.

Сістэму дыягностыкі сардэчна-сасудзістых захворванняў па лічбавых выявах электракардыяграмы распрацавалі ў Віцебскім дзяржаўным універсітэце імя П. М. Машэрава. Распрацоўка была прадстаўлена 14 лютага ў Нацыянальным дзіцячым тэхнапарку, дзе прайшоў адборачны этап Міністэрства адукацыі рэспубліканскага моладзевага праекта «100 ідэй для Беларусі».

Рэспубліканскі цэнтр дзіцячай алергалогіі адкрыты ў Беларусі. Цэнтр арганізаваны на базе педыятрычнага аддзялення (для алергалогічных хворых) дзіцячай клінічнай бальніцы № 4 горада Мінска.

Зацверджана інструкцыя аб парадку конкурснага адбору заданняў дзяржаўных праграм навуковых даследаванняў. Гэта прадугледжана пастановай Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ад 27 студзеня 2025 года № 1. Дзяржпраграмы навуковых даследаванняў распрацоўваюцца для атрымання новых ведаў пра асноўныя заканамернасці развіцця прыроды, чалавека, грамадства, штучна створаныя аб'екты, даследаванні шляхоў практычнага прымянення адкрытых раней з'яў і працэсаў, вырашэння канкрэтных навуковых задач, якія маюць непасрэднае прымяненне ў народнай гаспадарцы.

Міністэрства прыродных рэсурсаў і навакольнага асяроддзя зацвердзіла нормы і правілы рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў. Яны вызначаюць патрабаванні да складу, зместу і парадку афармлення праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў, звязанае з бурэннем і абсталяваннем свідравін, прызначаных для здабычы падземных вод.

Заснавальнік газеты –
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
Выданне зарэгістравана Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 1082
ад 21 студзеня 2010 года

Падпісана да друку 21.02.2025 г.
Зак. 144. Тыраж 1000 экз.
Надрукавана на Дзяржаўным прадпрыемстве
«БудМедыяПраект».
ЛП № 02330/71 ад 23.01.2014 220123,
Мінск, вул. В. Харужай, 13/61.

Карэктар Ганна Яўгенаўна РАК
Адрас рэдакцыі: 220004, г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9,
каб. 804, 802, тэл. 259-70-77, 259-70-65
e-mail: gazeta@bsu.by; www.gazeta.bsu.by